	SECTION 1:	UKRAINIAN
	Safe, Smart and Healthy *Keys to Success in Your New Home*	**VO: Необхідна інформація про Ваше здоров'я і безпеку** **VO:** *Як добитися успіху в своїй новій країні*
	SECTION 1: Medical Care and Health Insurance	**VO:** Медична допомога і страховка
	Video	**Audio**
		VO: Три сім'ї біженців звикають до життя в Сполучених Штатах Америки. Кожна сім'я ознайомилась з медичною системою цієї країни і дізналася, що потрібно робити, щоб отримати необхідну медичну допомогу.
2	Doctors Office 1	**VO:** Місіс Лі дізналася про **Основну медичну допомогу**. **Основна** медична допомога — це коли Ви *записуєтесь на прийом* до лікаря, тому що погано себе почуваєте…або, щоб пройти *огляд*. Місіс Лі веде свою доньку на огляд до лікаря. Вона абсолютно здорова.
3	Doctor 1	**SYNC:** "Come back and see me in one year."
4	Mr. Adam at home; calls doctor	**VO:** Містер Адам погано себе почуває і хоче, щоб його негайно оглянув лікар. Кабінет лікаря, до якого він *звичайно* ходить, зачинений у вихідні дні і вночі.
5		**VO:** Він іде у поліклініку або **Urgent Care**. Це відділення відчинене, і лікар може оглянути його без попереднього запису. У містера Адама запалення вуха. Йому потрібно приймати ліки і ретельно виконувати всі вказівки лікаря.
6	Doctor 2	**SYNC:** "You will feel better in a few days."

7	Ba family at home	**VO:** Місіс Ба сильно порізала руку під час приготування їжі. Рана виглядає дуже глибокою. Містер Ба обмотує її руку рушником і везе дружину у **Відділення швидкої медичної допомоги**.
8	Mr. Ba	**SYNC:** "My wife has cut her hand."
9	Mrs. Li on phone	**VO:** Коли місіс Лі користувалася *основною медичною допомогою*, вона телефонувала лікарю і записувалась на прийом. Оскільки вона не говорить англійською, лікар надає їй *телефонного перекладача*.
10	Li's arrive at Doctors Office 1	**VO:** При **плановому** відвідуванні до лікаря необхідно прийти за *15 хвилин* до назначеного часу. Візьміть з собою страхову картку і гроші на всі необхідні витрати.
11	Mrs. Li on phone	**VO:** Якщо Ви не можете прийти на прийом, потрібно заздалегідь **зателефонувати** до кабінету лікаря і повідомити про це. Прийом можна ***скасувати*** або ***перенести*** **на інший день**. Якщо Ви ***не*** зателефонуєте і пропустите прийом, Вам все одно можуть сказати **оплатити** його.
12	Patient/Doctor	**VO:** Місіс Лі привела свою доньку на огляд до свого лікаря. Цей лікар також називається **терапевтом**. Запишіться на прийом до свого лікаря, якщо у Вас простуда, грип або несильний біль.

13	Urgent Care clinic	**VO:** Містер Адам поїхав у поліклініку, по-англійськи Urgent care. Звертайтеся у Поліклініку , якщо у Вас сильний біль, і Ви не можете чекати планового прийому у лікаря в звичайний час роботи. Наприклад, якщо у Вас запалення вуха, вивих щиколотки або зап'ястку.
14	Emergency Room Patient/Doctor **911 flashes** onscreen	**VO:** Містер Ба привіз свою дружину до **Відділення швидкої медичної допомоги**, тому що вона порізала руку, і в неї сильно текла кров. **Звертатися до Відділення швидкої медичної допомоги потрібно тільки в тому випадку, якщо Вашому життю загрожує небезпека, наприклад у випадку сердечного приступу, інсульту, приступу астми, сильного опіку або порізу.** Якщо Ви *не можете* приїхати до лікарні, наберіть по телефону номер **9-1-1** і викличте швидку допомогу. *Не звертайтеся до Відділення швидкої медичної допомоги з **несильним** болем.*
15	ER Doctor	**SYNC:** "This cut needed stitches, but it will heal in a few weeks."
16	Doctors office 1 Li and daughter with interpreter	**VO:** Коли Ви приходите до лікаря, Ви маєте право на послуги <u>професійного</u> **перекладача**. Цей спеціаліст перекладе все, що Ви говорите, і все, що каже Вам лікар і медсестра, та допоможе Вам зрозуміти один одного. Надання послуг перекладача – це обов'язок лікаря або лікарні. Ви *не* платите за послуги перекладача.

17		Лікар місіс Лі надав їй перекладача, коли вона привела до нього на огляд свою доньку. Перекладач допоміг місіс Лі зрозуміти все, що лікар порекомендував для здоров'я її доньки. ***Не* використовуйте членів своєї сім'ї або друзів в якості перекладачів. Це має робити спеціально навчений професіонал.** Не можна використовувати в якості перекладача ***дитину***. Коли Ви записуєтесь на прийом до будь-якого *нового* лікаря, обов'язково повідомте йому, що Вам потрібен перекладач, який знає Вашу мову.
18	Nurse with language selection card	**SYNC:** "Point to your language and we will get you an interpreter."
19	Financial/Insurance meeting at doctor's office	**VO:** Коли Ви приходите на прийом до лікаря, Ви повинні **сплатити** *свою частину* вартості прийому. Навіть якщо у Вас *є* страховка, Вас, швидше за все, попросять оплатити ***деяку*** частину вартості прийому.
20		Важливо приїхати на прийом ***вчасно***. Якщо це неможливо, Ви повинні <u>зателефонувати</u> до лікаря **<u>за 24 години до прийому</u>**, щоб скасувати або перенести його.
21	Waiting at bus stop	**VO:** Місіс Лі заздалегідь подумала, як їй та її доньці якнайкраще ***добратися*** до лікаря, щоб не запізнитися.

22	Mrs. Li collects medical records into file folder	**VO:** Візьміть з собою ***всі*** свої медичні документи. Всі медичні документи потрібно зберігати в одному надійному місці, тому що вони Вам знадобляться, коли Ви захочете змінити свій статус біженця на вид на проживання. Переконайтеся, що в Ваших документах вказані ***всі*** щеплення, аналізи та інші пройдені Вами важливі медичні процедури.
23	Doctor	**SYNC:** "Do you have your medical records with you?"
24	Refugee health screening forms Civil Surgeon giving TB test	**VO:** Більша частина медичних процедур і аналізів, які необхідні Вам для зміни статусу, надається Вам безкоштовно, починаючи з **Медичного огляду біженців**. Якщо Ви бажаєте змінити свій статус і отримати вид на проживання, але у Вас *немає* медичних документів, що **підтверджують**, що Ви пройшли ці медичні процедури і аналізи, Вам доведеться **заплатити** *Акредитованому лікарю*, щоб він **ще раз** зробив Вам щеплення.

25	Resettlement Office Caseworker reviews file while on phone	**VO:** Коли містер Адам приїхав до свого нового міста, спеціаліст агентства з переселення, який займався його справою, записав його до лікаря для проходження медичного огляду біженців. Мета такого прийому – виявити будь-які проблеми зі здоров'ям, які можуть вплинути на роботу або заняття в школі. Ми хочемо, щоб Ви досягли успіху в Америці: знайшли гарну роботу, а Ваші діти вчилися в гарній школі. Якщо Ви або хто-небудь з членів Вашої сім'ї хворі, Вам буде важко ходити на роботу, а дітям – в школу.
26	Doctors Office Mr. Adam shows medical records to doctor and nurse	**VO:** Містер Адам приніс лікарю свої медичні документи. Ви повинні показати Вашому лікарю всі медичні документи, які Ви привезли з собою до Америки. Потрібно розповісти лікарю про всі хвороби і інші проблеми зі здоров'ям, які у Вас є **зараз**, і про всі операції та хвороби, які були у Вас **до** приїзду в Америку.
27	Child getting lead test	**VO:** Медичний огляд біженців включає багато аналізів та щеплень. Він також включає **перевірку** дітей **на вміст свинцю** в крові. Дуже важливо привести дитину для ***повторного*** аналізу на вміст свинцю через три місяці після першого аналізу. Для того, щоб Ваша дитина була здоровою, лікарю потрібні результати ***двох*** аналізів.

28		Вплив **свинцю** на дитину і дорослого, наприклад, при проковтуванні фарби або землі, що містить цей метал, може бути дуже небезпечним для здоров'я. Навіть **невелика кількість** свинцю в крові в результаті вдихання, торкання або проковтування свинцю, може спричинити пошкодження мозку, анемію, біль в м'язах і суглобах та інші серйозні проблеми.
29	Child gets *second* lead test	Пам'ятайте, що ***повторний*** аналіз крові дитини на вміст свинцю дуже важливий для її здоров'я.
30	Doctors office 2 Blood test, Skin test, X-ray Nurse gives container to Mr. Adam; he returns with stool sample	**VO:** Важливо брати участь в *усіх процедурах* медичного обстеження біженців. Коли медсестра приносить Вам посудину для збору аналізів калу, необхідно *суворо* дотримуватись її вказівок. Цей аналіз дозволяє побачити, чи є в Вашому організмі паразити або мікроби, якими можуть заразитися члени Вашої сім'ї.
31	Doctor gives referral document to patient, so he can go a specialist.	Якщо лікар або медсестра виявлять, що Ви хворі і потребуєте медичної допомоги, вони нададуть Вам ***направлення до іншого лікаря***. Це означає, що вони запишуть Вас на прийом до *іншого* лікаря, який допоможе Вам вилікуватися. Потрібно обов'язково **прийти** на цей прийом, тому що лікар допоможе Вам вилікувати хвороби очей, вух або зубів.
32	Mr. Adam enters Doctors office 3	**VO:** Такі прийоми називаються ***наступними***. Збираючись на наступний прийом, візьміть із собою страхову картку.

33	Receptionist on camera:	**SYNC:** "Do you have your health insurance card?"
34	Doctors office 3	**VO:** Ви не оплачуєте вартість медичного огляду біженця. Але вся **інша** медична допомога надається Вам за гроші. Її вартість може бути меншою, якщо у Вас є картка державного медичного страхування **або** картка медичного страхування, видана Вам на роботі.
35		**VO:** Містер Адам перебуває в Америці всього три місяці. Він досі користується карткою *державного* медичного страхування. Якщо Ви біженець, Ви можете користуватися карткою державного медичного страхування протягом перших восьми місяців перебування в США. Ця картка *може* бути чинною навіть довше, особливо якщо у Вас є діти.
36	Office Conference room Mr. Ba receives benefit card Mrs. Ba gets folder with insurance info	**VO:** Містер і місіс Ба перебувають в Америці більше року, і вони вже не мають картки державного медичного страхування. Вони обидва знайшли роботу в компаніях, які надають своїм співпрацівникам медичну страховку. Якщо у Вас немає картки державного медичного страхування, постарайтеся знайти роботу, яка надає своїм співробітникам медичну страховку.

37	Looks in phone book for a doctor	Якщо у Вас немає ***жодної*** картки медичного страхування, пошукайте недорогого лікаря. Попросіть співробітника, який займається Вашою справою, дати Вам список недорогих клінік. Відвідування лікаря без картки медичного страхування може дуже дорого коштувати, і Вам буде потрібно оплатити рахунки, які Вам надішле лікар. Якщо Ви *не* оплатите ці рахунки, у майбутньому Вам буде важко купити машину або знайти для себе гарну квартиру.
38	Obstetrician or Gynecologist consults with patient	**VO:** Місіс Лі і місіс Ба також відвідують **акушера** або **гінеколога**. Якщо Ви жінка, Вас можуть направити до одного з цих лікарів. Вони професіонали з питань жіночого здоров'я. Якщо Ви вагітні, ці лікарі будуть **спостерігати** за Вами і надавати необхідну допомогу. Це дуже важливо, якщо Ви чекаєте дитину. Ваша дитина буде *здоровішою*, якщо під час вагітності за Вами буде спостерігати лікар.
39		Ці лікарі також можуть допомогти з іншими питаннями, які бувають тільки у жінок, наприклад з менструаціями або менопаузою.

40	2nd Doctor consults with patient	Ці та інші професійні лікарі і медсестри допоможуть Вам в **плануванні сім'ї**. Планування сім'ї є дуже важливим, тому що воно допоможе Вам завагітніти тільки тоді, коли Ви до цього **готові,** і народити стільки дітей, скільки Ви ***хочете***.
41 *		Місіс Лі вирішила, що в неї буде двоє дітей, і користується допомогою свого лікаря в плануванні сім'ї. ***Ви*** вирішуєте, скільки у Вас буде дітей. **Ви вирішуєте**, через який час після народження однієї дитини у Вас народиться наступна. Поговоріть із своїм лікарем або медсестрою, якщо Вам потрібна інформація про планування сім'ї.
42	Mother and daughter talk with doctor and nurse	**VO:** Ваших дітей лікар може *направити* до **педіатра**. Педіатр – це лікар, який лікує дітей. Щоб Ваші діти виросли здоровими і сильними, необхідно, щоб вони регулярно відвідували педіатра.
43		При першому відвідуванні педіатра не забудьте принести всі медичні документи Вашої дитини.

44	Doctors office 6 Mr. Ba with new doctor	**VO:** Містер Ба регулярно відвідує лікаря з приводу свого артриту. Якщо у Вас *хронічне* захворювання, Вас можуть направити до іншого лікаря. **Хронічні** захворювання *тривають довше* і включають такі хвороби, як підвищений кров'яний тиск, діабет і артрит. З такими хворобами необхідно регулярно приходити до лікаря на огляд. Якщо у Вас хронічне захворювання, необхідно регулярно відвідувати лікаря, щоб він перевіряв Ваш стан.
45		На Ваше здоров'я впливає те, що Ви їсте, п'єте і те, які ліки Ви вживаєте. Обов'язково розкажіть лікарю про те, що Ви їсте, п'єте і які ліки вживаєте — *включаючи* **вітаміни**, **лікарські рослини** і **домашні засоби**. Йому потрібно повідомити, чи **курите** Ви і чи вживаєте **алкоголь** – і в *якій кількості*.
46	Doctor on camera	**SYNC:** "Tell me about your diet. What do you eat and drink regularly?"

47	Doctors office 7 Mr. Ba at home not sleeping, arguing with family	**VO:** В Америці можна звертатися до лікаря, якщо у Вас тяжко на душі або Вас щось мучить. Не соромтеся, якщо Вам потрібно говорити з лікарем з приводу того, що Вам сумно або Вас щось бентежить. До Ваших колишніх проблем можуть додатися нові труднощі, які можуть не давати Вам заснути, спричинити кошмарні сни і проблеми у відносинах з оточуючими. Якщо Ви зазнаєте таких почуттів, Вам слід поговорити із спеціалістом з питань душевного здоров'я.
48	Doctors office 7 Mr. Ba talks with counselor.	Якщо Ви часто пригадуєте ситуації з минулого, не можете заснути або Вам регулярно сняться кошмари; якщо Ви відчуваєте вину або злість, Вам може знадобитися допомога спеціаліста з душевного здоров'я. Таку допомогу надає психолог-консультант, психіатр і соціальний робітник. Їхня допомога дуже важлива, тому що вона допоможе Вам ходити на роботу. Без допомоги лікаря Вам і Вашій сім'ї може бути дуже важко. Вас *не* покарають і не розлучать з сім'єю тільки тому, що Вам потрібна психологічна допомога.

	SECTION 2:	UKRAINIAN
	SECTION 2: Medications and Home Remedies	**VO: Ліки та домашні засоби лікування**
99	Grocery Store Mrs. Li looks at "over the counter" medicines on the shelf	**VO:** Місіс Лі завжди дуже обережно використовує ліки, куплені в аптеці або продуктовому магазині. Такі ліки можна купити **без рецепту лікаря**. Якщо Ви не знаєте назви потрібних Вам ліків або у Вас є будь-які запитання, ***зверніться до аптекаря***. Це людина із спеціальною освітою в галузі лікарських засобів, *включаючи* ліки, що продаються без рецепту.
100		Місіс Лі завжди уважно **читає інструкцію** і використовує ліки суворо за призначенням. ***Не* вживайте більше ліків, ніж вказано в інструкції, — це не допоможе Вам швидше одужати.** Уважно прочитайте інструкцію, перед тим як дати ліки *дітям*. Іноді їм потрібно давати меншу дозу ліків, інші ліки або не давати їх зовсім. Якщо після прийому ліків, куплених в магазині, Вам не стало краще, ***зверніться до лікаря***.
101	Doctor writes prescription, hands to Mrs. Li Mrs. Li leaves doctor's office with prescription in her hand	**VO:** Іноді місіс Лі доводиться ходити до лікаря, який виписує їй **рецепт** на ліки. **Рецепт** виписується на ліки, які лікують конкретну хворобу. Потрібно обов'язково сказати лікарю про всі ліки, які Ви приймаєте, включаючи домашні засоби і ліки, виписані за ***іншими*** рецептами.

102		Деякі ліки можна купити ***тільки*** за рецептом лікаря. Після відвідування лікаря потрібно показати рецепт і Вашу страхову картку аптекарю, щоб він дав Вам ліки. В залежності від типу Вашої страховки, Вас *можуть* попросити оплатити частину вартості кожного рецепту.
103	Doctors office 1: nurse	**VO:** Дуже важливо **виконувати вказівки** Вашого лікаря і аптекаря, який видає Вам ліки. Якщо Ви не розумієте їхні вказівки, попросіть, щоб Вам їх повторили, або попросіть запросити перекладача. Приймайте саме таку ***дозу*** ліків, яку Вам призначили. Приймайте ліки чітко в указаний ними ***час доби***. І ***продовжуйте*** *приймати* ліки впродовж стількох тижнів або місяців, як вони Вам сказали. **Ніколи *<u>не давайте</u>* свої ліки** друзям або членам своєї родини. Ліки може приймати **тільки** та людина, якій вони були виписані.
104	Mr. Ba at home, feels bad from the medicine	**VO:** Якщо ліки спричиняють у Вас погану реакцію, якщо від них у Вас з'явилась алергія або Вам стало гірше, **<u>перестаньте</u> приймати ліки і <u>негайно</u> повідомте про це своєму лікарю**. Наприклад, якщо після прийому ліків Вам стає **важко дихати**, у Вас з'являється **біль в грудях, животі** або **висипка**, це може бути алергія, і Вам потрібно ***негайно*** звернутися до лікаря.

105		Якщо Вам виписали **антибіотик**, потрібно прийняти ВСЮ дозу, навіть якщо Вам вже стало краще. Прийміть *всю* дозу антибіотику.
106	Mrs. Ba removes medicine from suitcase	Приймайте *тільки* ті антибіотики, які виписав Вам лікар. *Ніколи* не приймайте антибіотики, які Ваші друзі або члени сім'ї привезли з іншої країни. При неправильному прийомі антибіотиків Вам і Вашим дітям може стати *ще гірше*, і Вам знадобиться більше часу, щоб вилікуватись.
107	Mr. Adam checks calendar, to make sure he keeps taking tuberculosis medicine for the entire scheduled time.	Якщо лікар виписав Вам ліки від **туберкульозної інфекції** або для *профілактики* туберкульозу, необхідно приймати *повну* дозу ліків протягом *всього вказаного періоду*. Іноді ліки від туберкульозу необхідно приймати впродовж 9 місяців. Дуже небезпечно припиняти прийом ліків до їх *повного* використання. Якщо Ви *не* будете пити ліки від туберкульозу протягом вказаної кількості місяців, Вас можуть лишити імміграційного статусу і Вам буде складніше отримати дозвіл на проживання або громадянство.
108	Doctors office 3 nurse:	**SYNC:** "Do not use medicine that is old or expired. Look at the date on the bottle. It will show a Month/Day/Year. If today is after that date, throw the medicine in the garbage."

109	Mr. Adam at home, on phone	**VO:** Якщо ліки, що продаються без рецепту, або домашні засоби Вам не допомагають, обов'язково **зверніться до лікаря**. Якщо Вам потрібно приймати ліки впродовж більш тривалого періоду, Вам доведеться піти в аптеку і докупити їх. Це називається **повторним** отриманням.
110	Mr. Adam drives car to pharmacy	Ви можете *зателефонувати* Вашому лікарю і попросити його повідомити аптекаря про необхідність повторного отримання ліків. Після цього Ви можете *одразу* піти в аптеку і забрати свої ліки. Обов'язково візьміть з собою свою страхову картку.
111		Іноді ліки сплачуються Вашою державною медичною страховкою або Вашою робочою медичною страховкою. В *деяких* випадках Вам доведеться оплатити ліки самостійно.
112	Mrs. Li on phone, talks to the nurse at her daughter's school	**VO:** Місіс Лі знає, що її доньці необхідно приймати антибіотики вдень, коли вона перебуває в школі. Вона телефонує до школи, щоб поговорити із **шкільною медсестрою**.
113	тина	Якщо Ваша дитина повинна приймати ліки в школі, Вам необхідно зателефонувати шкільній медсестрі. Якщо Ви погано говорите англійською мовою, школа надасть Вам *перекладача,* і Ви зможете поспілкуватися з медсестрою. Ваша дитина ніколи не повинна носити в школу *будь-які* ліки, про які не знає шкільна медсестра.

114	Mrs. Li reads, measures medicine	**VO:** Місіс Лі ретельно відмірює **необхідну дозу** ліків для своєї доньки. Оскільки діти менші за дорослих, звичайно їм потрібна *менша* доза ліків. При лікуванні **дітей** необхідно ретельно дотримуватись інструкції з прийому ліків. Попросіть медсестру показати Вам, як давати ліки немовлятам і маленьким дітям.

	SECTION 3:	UKRAINIAN
	SECTION 3: Substance Use/Abuse	**Вживання/зловживання алкоголю, наркотиків та тютюнових виробів**
92	Corner bar Ba and Adam enter bar and order a drink Bartender asks for identification	**VO:** Містер Ба і містер Адам іноді зустрічаються, щоб випити пива після роботи. Їм відомі американські закони, щодо вживання **алкоголю**. В Америці можна вживати алкоголь тільки з 21 року. Містеру Ба і містеру Адаму вже виповнився 21 рік, але для вживання алкоголю вони мусять показати **документ, який підтверджує** вік.
93	Police car, arresting drunk driver	**Керування автомобілем** після вживання алкоголю є дуже небезпечним і *незаконним*. Тому вони обирають інший спосіб пересування. Якщо поліція зупинить Вас і виявиться, що Ви керуєте автомобілем після вживання алкоголю або наркотиків, Вас можуть позбавити імміграційного статусу і депортувати з країни.
94		Пам'ятайте, що деякі ***ліки*** можуть спричинити втому або сонливість та зробити керування автомобілем небезпечним. Особливо це стосується деяких **знеболюючих засобів**: вони можуть бути *особливо* небезпечними у комбінації з **алкоголем**.
95	Photos of illegal drugs, narcotics	**VO:** В Америці *заборонено* вживання **марихуани, гашишу, кокаїну та героїну**. Вживання або продаж цих наркотиків може призвести до того, що Вас можуть позбавити імміграційного статусу та депортувати з країни.

96		В Америці заборонено вживання рослини під назвою «**кат»**. Вживання або продаж цієї речовини призведе до того, що Вас позбавлять імміграційного статусу та депортують з країни. Деякі *інші* п'янливі речовини, які вживаються у Вашій країні, включаючи *натуральні речовини або рослини,* також можуть бути заборонені в Америці. Будь ласка, уточніть інформацію про такі речовини.
97		**VO:** В Америці дозволені **тютюн та сигарети**, але в більшості будівель палити заборонено. Тютюновий **дим** дуже шкідливий — не тільки для самих курців, але також і для членів їхніх родин та *інших* людей, що вдихають тютюновий дим, тому що вони знаходяться в одній кімнаті з курцем.
98	Doctors office 3 nurse	**SYNC:** "Tobacco and cigarettes cause cancer. Tobacco is bad for the health of your family—including your children, if you smoke around them. Breathing the smoke from *your* cigarettes can cause them respiratory problems, asthma, and cancer."

	SECTION 4:	**UKRAINIAN**
	Family Issues and Domestic Violence	**VO: Родинні питання та домашнє насильство**
87		**VO:** Деякі американські закони можуть відрізнятися від законів країни, де Ви мешкали раніше. В Америці жінки *за законом* мають *такі ж права*, як і чоловіки. В Америці **домашнє насильство** є порушенням закону. Домашнє насильство — це коли одна людина намагається завдати болю, образити або контролювати іншу людину за рахунок фізичного, сексуального, емоційного, словесного або фінансового насильства. Домашнє насильство може трапитися в родині ***або*** при іншій формі особистих стосунків, незалежно від віку і від того, окремо чи спільно проживають партнери. Це може трапитись навіть у вже *минулих* відносинах. У дев'яноста п'яти випадках із ста жертвами домашнього насильства стають жінки.

88	Police officer on camera	**SYNC:** "It is illegal for men to abuse their wives, sisters, daughters or mothers in America." **VO:** В Америці чоловікам заборонено ***бити*** жінок. В Америці чоловікам заборонено ***примушувати своїх дружин вступати з ними в інтимний зв'язок***. Якщо чоловік примушує свою дружину вступити з ним в інтимний зв'язок проти її волі, це вважається ***ґвалтуванням*** і є злочином. В Америці чоловікам **дозволено мати тільки одну <u>дружину</u>**. Якщо чоловік має декілька дружин, він порушує закон.
89		**VO:** В Огайо жінка може вступити в інтимний зв'язок тільки після того, як їй виповниться **16 років**. Чоловікам заборонено вступати в інтимний зв'язок з жінкою молодше 16 років. Якщо Ви порушите ***будь-який*** з цих законів, Вас можуть позбавити імміграційного статусу та депортувати з країни.

90	911 National Domestic Violence Hotline 1-800-799-7233 Ohio Legal Services 1-866-529-6446	Якщо Ви *або* хто-небудь з Ваших знайомих зазнає насильства — включаючи чоловіків, жінок, людей похилого віку і дітей — зателефонуйте за номером **9-1-1** і повідомте про це поліцію. Якщо дома Ви не почуваєте себе в безпеці, Ви можете зателефонувати на цілодобову **Національну гарячу лінію з питань домашнього насильства** за номером 1-800-799-7233. Ця служба може дати Вам пораду в важкій ситуації і допомогти знайти безпечний **притулок** поблизу від Вашої оселі. Ви можете отримати ***юридичну*** допомогу, зателефонувавши в Охайо Лігал Сервісіс **- Спеціальний центр з надання юридичних послуг штату Огайо -** за номером 1-866-529-6446. На всі ці номери можна *безкоштовно* зателефонувати з будь-якого телефону.

91		**VO:** В Огайо є багато програм допомоги **дітям**: **Гед старт** – це програма підготовки до школи для дошкільнят від 3 до 6 років. **Абревіатура** WIC англійською означає *Жінки-Немовлята-Діти*. Ця програма забезпечує родини харчуванням і талонами на їжу, щоб вони мали її в достатній кількості. **Медікейд** – це медична страховка, що надається державою для сплати медичної допомоги. Програма «**Гелп мі ґроу**» надає допомогу з розвитку дітей до 3 років. Детальну інформацію щодо будь-якої з цих програм Ви можете отримати у спеціаліста, що займається Вашою справою.

	SECTION 5:	**UKRAINIAN**
	SECTION 5: Personal Hygiene	**VO: Особиста гігієна**
49	Li family at home	**VO:** Місіс Лі знає, наскільки важливо дотримуватись правил особистої гігієни. Особиста гігієна дуже важлива для здоров'я Вашої сім'ї. Якщо Ви регулярно не миєте і не чистите свої зуби, тіло і одежу, Ви можете захворіти. Місіс Лі знає, що дотримування правил особистої гігієни допоможе їй досягти успіху на роботі, а її доньці – добре вчиться в школі.
50	Mrs. Li and daughters brush teeth, use dental floss	Особливу увагу місіс Лі та її донька приділяють ротовій порожнині і зубам. Дуже важливо **чистити зуби** зубною щіткою і зубною пастою кожного ранку і кожного вечора перед сном. Якщо Ви не будете регулярно чистити зуби, вони зіпсуються і будуть боліти. Вони навіть можуть випасти.
51	Mrs. Li on camera	**SYNC:** "Did you brush your teeth Maya?"
52	Ba home	**VO:** Містер Ба знає, що в мокроті містяться мікроби. У Вашій мокроті і слині містяться **мікроби**, від яких люди можуть захворіти. **Ніколи** не плюйте в приміщенні. Містер Ба знає, що при плюванні мікроби, що містяться в слині, можуть заразити інших людей, а в Америці це вважається некультурним.
53	Mr. Ba coughs, sneezes	Мікроби також розповсюджуються при **кашлі**. При кашлі *потрібно прикривати рота*. При необхідності містер Ба прикриває рота рукавом або кашляє в лікоть. Ще краще при кашлі прикривати рота одноразовою паперовою хусточкою, яка називається **Kleenex.** Містер Ба не прикриває рота *рукою*, тому що якщо він потім до чого-небудь доторкнеться, там залишаться мікроби.

54	Mr. Ba blows nose, uses Kleenex to wipe his nose.	Якщо у містера Ба нежить, він сякається або витирає ніс одноразовою паперовою хусточкою Kleenex. Не сякайтеся в свій одяг або руку.
55	Ba home Washing hands after coughing – show soap and water	**VO:** Містер Ба також знає, як важливо **мити руки**. Після того, як він покашляв в паперову носову хусточку або доторкнувся мокроти з носу, він іде до раковини, щоб вимити руки водою с милом. Найважливіше, що Ви і Ваші діти можете зробити, щоб запобігти розповсюдженню мікробів і хвороб, це регулярно мити руки.
56		В магазинах також можна купити ***гель*** для миття рук **на спиртовій основі**. Це хороший спосіб підтримувати чистоту рук, коли Ви не вдома, і Вам нема де вимити руки водою з милом.
57	Toilet, baby diaper being changed, sitting down to eat fingernail trimming	Потрібно обов'язково **мити руки** після відвідування туалету і після зміни дитячого підгузка. Також потрібно мити руки перед вживанням їжі або її приготуванням. Потрібно коротко стригти **нігті** і вичищати з-під них бруд. Якщо цього не робити, інші люди можуть заразитися мікробами, що знаходяться під Вашими нігтями.

58	Adam home Mr. Adam prepares for shower Uses deodorant	**VO:** Крім регулярного миття *рук*, потрібно також регулярно мити ***тіло***. Містер Адам знає, що найпростіший спосіб зробити це – щоденно приймати **душ**. Він приймає душ вранці перед роботою, *тіло* він миє **милом**, а *волосся* – **шампунем**. Після душу або ванної він користується антиперспірантом (або дезодорантом), щоб запобігти появі неприємного запаху під пахвами. Щоб досягнути успіху на роботі або в школі, потрібно слідкувати, щоб тіло завжди було чистим і приємно пахло.
59	Mrs. Ba in store, looking at feminine hygiene products	**VO:** Місіс Лі і місіс Ба знають, що в Америці можна купити **гігієнічні засоби для жінок**. Вони користуються такими ***одноразовими*** засобами жіночої гігієни, як **тампони**, **гігієнічні прокладки для менструацій** і **щоденні прокладки**, які продаються в аптеці або продовольчому магазині. Щоб не захворіти і запобігти появі неприємного запаху, їх потрібно регулярно *міняти*.
60	Li home Puts clothes in washing machine Folds clean clothes	**VO:** Щоб тіло було чистим і не мало неприємного запаху, необхідно регулярно прати **одяг** і **постільну білизну**. Місіс Лі знає, що вона і її донька повинні кожного дня надягати чисту спідню білизну. **І діти, і дорослі повинні кожного дня надягати чисту спідню білизну.** Коли діти перебувають поза домом, на них повинна бути надягнута спідня білизна або підгузок, якщо вони ще не вміють користуватися туалетом.

61	Changes socks Shirts and pants in closet	**VO:** Місіс Лі слідкує, щоб члени її сім'ї кожного дня надягали чисті **шкарпетки**. **Сорочки** та одяг, що торкається шиї та пахв необхідно випрати після одного-двох використань. **Брюки** або штани потрібно випрати після двох-трьох використань.
62	Changes sheets in master bedroom	**VO:** Місіс Лі регулярно міняє **простирадла** на своєму ліжку і на ліжку своєї доньки. Вона завжди застеляє матрац простирадлом. Простирадла потрібно регулярно прати – мінімум раз на два тижні.
63	Changes sheets in children's bedroom	Якщо в її доньки уві сні трапилась «аварія», і вона забруднила простирадло, його необхідно ***одразу ж*** випрати. Місіс Лі розуміє, що організм маленької дитини не завжди може всю ніч утримувати сечу. Вона ніколи не сердиться і не карає свою доньку за те, що вона намочила простирадло уві сні, тому що це природно, і коли її донька підросте, ця проблема зникне сама собою.
64	Washing machine and Laundromat	**Пральні машини** можуть знаходитись в будівлі, де знаходяться мебльовані квартири. Також ними можна скористатися в пральні. Ними дуже легко користуватися, щоб випрати одяг і постільну білизну. Якщо у *Вашій* квартирі немає пральної машини, для того, щоб скористатися пральною та сушильною машиною в іншому місці необхідно взяти з собою *гроші*.
66	Office worker on camera	**SYNC:** "The restroom is down the hall and on the left."

65	Mr. Adam walks down the hall at a school	**VO:** Містер Адам знає, що **туалети** в Америці відрізняються від туалетів у його рідній країні. Щоб досягти успіху на роботі або в школі, дуже важливо вміти правильно користуватися туалетом та унітазом.
67	Public bathroom Mr. Adam flushing toilet Second sentence must coincide with a "No" graphic onscreen.	**VO:** Щоб випадково не забруднити підлогу, містер Адам ***<u>сідає</u>*** на сидіння унітазу. **Ніколи <u>не ставайте</u> на сидіння унітазу.** Коли містер Адам закінчив, він натискає на маленьку ручку або кнопку, щоб *змити* за собою. Змивати потрібно після ***кожного*** відвідування туалету.
68	.. universal "no" symbol (red barred circle) Mr. Adam washes hands in sink	Змивати можна ***тільки*** сечу, фекалії і туалетний папір. Не кидайте в унітаз паперові рушники і засоби жіночої гігієни, такі як гігієнічні серветки, прокладки і тампони. Унітаз не можна використовувати для миття чого-небудь. Містер Адам також пам'ятає, що після *<u>кожного</u>* відвідування туалету потрібно обов'язково ***вимити руки***.
69	Public bathroom 2 Mrs. Ba enters bathroom Uses towel to wash feet	**VO:** Містер і місіс Ба знають, як проявляти повагу до інших людей при користуванні раковиною для підготовки до молитви. Для миття ніг потрібно принести ганчірку або рушник і протерти ними ноги, а не мити ноги в раковині.
70	Wipes up water with towel	В Америці вважається дуже некультурним і грубим мити *ноги* в раковині, яка знаходиться в громадському місці і призначена для миття *рук*. Якщо Ви ***змушені*** мити ноги в раковині, потрібно обов'язково витерти всю воду, яка розлилась на підлогу і біля раковини.

71	Mrs. Li at home on phone; checks daughter's scalp	**VO:** В школі місіс Лі повідомили, що її донька могла заразитися **педикульозом** — комахами, які живуть у волоссі та шкірі голови. Їй довелось оглянути голову і волосся своєї доньки, а потім виконати всі вказівки з виведення вошей.
72	Buys shampoo at pharmacy	Її доньці довелось вимити голову спеціальним шампунем, що знищує вошей. Потім вони випрали ***всю*** постільну білизну і одяг в їхньому домі ***гарячою водою***.
74	Pharmacist	**SYNC:** "This product will get rid of any of the eggs the lice may have laid —otherwise, they can come right back again."
73		***М'які іграшки***, які не можна прати, потрібно на два тижні сховати в закритий пластиковий пакет. Це знищить усіх *гнид*, які воші могли там відкласти.

	SECTION 6:	UKRAINIAN
	SECTION 6: Food Safety and Housekeeping	**VO: Безпечне харчування та прибирання**
75	Li family washes hands	**VO:** Місіс Лі знає, як важливо, щоб всі члени її родини були здорові. Якщо захворіє хтось із <u>них</u>, то, можливо, *їй* доведеться залишитися вдома і не ходити на роботу. Якщо захворіє її *дочка*, то вона не зможе ходити до школи. Місіс Лі знає, що для того, щоб залишатися здоровим на роботі, вдома і в школі, необхідно **часто мити руки** водою з милом.
76	Doctors office 1 Nurse	**SYNC:** "Wash your hands regularly, especially after you've used the bathroom and before you sit down to eat."
77	Mr. Li uses kitchen faucet to fill water glass, drinks Children fill a glass from bathroom faucet and drink water.	**VO:** В Америці вода, якою Ви миєте руки та обличчя, також придатна для <u>пиття</u>. Вам *не* потрібно купувати воду в пляшках. Ви можете пити воду, що тече з крану на кухні і в ванній кімнаті. Ваші діти повинні пити цю воду, тому що вона зміцнить їхні **зуби** і захистить їх від карієсу та руйнування.
78	Ba family prepares, eats food	**VO:** Містер Ба знає, що він та його дружина можуть захворіти, якщо будуть неправильно поводитися з **їжею**. Навіть якщо Ви не користуєтесь такими приборами, як ложка й виделка, коли ***їсте***, дуже важливо користуватися ними, коли Ви ***подаєте*** їжу. Це дозволить іншим людям не заразитися **мікробами**, які знаходяться на Ваших руках.
79	Family eats at kitchen table	Родина Ба їсть не на підлозі, а за ***столом***. Це зменшує ймовірність потрапляння в їжу ***мікробів*** з підлоги, якими Ви і Ваша родина можете заразитися.

80	Put grocery items away *inside* kitchen cupboards Put eggs, milk etc. in refrigerator	Коли родина Ба приносить додому продукти, вони слідкують за їхнім правильним зберіганням. Мішки з квасолею і рисом потрібно зберігати в кухонних шафах і в жодному разі не на підлозі. Яйця, молоко, масло, сир і м'ясо треба зберігати в **холодильнику**.
81	Raw meat on cutting board Washing hands	Якщо після нарізки м'яса Вам потрібно нарізати овочі та молочні продукти, необхідно взяти інший, чистий ніж і іншу, чисту дошку для нарізання. Від сирого м'яса можна сильно захворіти. Після контакту з сирим м'ясом потрібно обов'язково ***вимити руки***. Щоб не захворіти, місіс Ба готує всі продукти до повної готовності. Все, що залишилося після їжі, вона накриває кришкою і ставить в холодильник.
82	She discards old food from the refrigerator. Throws food into the trash.	Родина Ба звертає увагу на те, скільки часу в холодильнику зберігається *стара* їжа. Їжа, що зберігається занадто довго, може зіпсуватися і завдати шкоди Вашому здоров'ю. Залишки *приготованої* їжі потрібно з'їсти протягом трьох-чотирьох днів. Запаковану їжу з магазину потрібно з'їсти до закінчення *терміну придатності*, вказаного на упаковці. Термін придатності, це місяць, день і рік, *наприклад*: Якщо їжа довго зберігається або термін її придатності минув, її потрібно викинути у смітник.

83	Adam home Places garbage into trash can inside apartment Takes garbage outside, places in *dumpster*	**VO:** Місіс Адам регулярно виносить з квартири **сміття**. Вона стежить, щоб сміття не накопичувалось у неї вдома, тому що воно почне неприємно пахнути. Кухонне сміття може привабити в дім **гризунів і комах**. Вони можуть переносити **хвороби**, якими може захворіти Ваша родина. Кожного дня родина Адам кладе все сміття в пластиковий пакет і виносить його в контейнер для сміття.
84	Mrs. Adam cleans apartment	Щоб лишитися в своїй квартирі, потрібно підтримувати в ній ***чистоту*** і регулярно виносити сміття. Місіс Адам регулярно прибирає в своїй квартирі. • Для чистки **кухні та ванної кімнати** вона використовує воду і дезінфікуючі засоби. • Для чистки **раковин и робочих поверхонь** вона використовує засоби для чищення, що знищують мікроби. • Вона витирає **холодильник** і миє **підлогу**. • Вона уважно стежить за тим, щоб під час прибирання **мікроби** не поширювались з одного місця в інше. Наприклад, вона ніколи не буде прибирати *кухню*, витирати стіл або робочу поверхню брудною губкою або ганчіркою, якою вона мила підлогу або прибирала в ванній кімнаті і туалеті. • Вона чистить пилососом **килимове покриття** в кімнатах. • Вона регулярно **пере** в пральній машині рушники, простирадла, наволочки, скатертини, килимки і всю одежу.

85	Mrs. Li prepares vegetables in kitchen	**VO:** Місіс Лі знає, як важливо обрати корисні **продукти** для себе і своєї доньки. В Америці дуже легко потовстіти через те, що Ви харчуєтесь неправильними продуктами. Родина Лі їсть *багато* овочів і фруктів та *трошки* м'яса і продуктів, що містять крохмаль. Вони уважно слідкують за споживанням солі, олії, цукру і жирів.
86	Sodas, with red universal "no" graphic over them. Mom helps daughter get water to drink	Вона також слідкує, щоб її дочка не пила забагато газованих та інших **солодких** напоїв. Цукор дуже шкідливий для дитячих зубів. Дітям корисніше і дешевше пити звичайну воду.

	SECTION 7:	UKRAINIAN
	Closing	
115*		**VO:** Ці три родини біженців вже багато знають про свою нову країну – Америку. Вони знають, як **залишатися здоровими**, що робити, якщо вони *все ж таки* **захворіють**, і як дотримуватись американських **законів**, що можуть відрізнятися від законів країни, де вони жили раніше.
116	Caseworker at desk, answering phone	**VO:** Якщо у Вас є запитання або Вам потрібна додаткова інформація, будь ласка, зверніться до спеціаліста, що займається Вашою справою. Вам тут **раді**, і ми хотіли б, щоб Ваше нове життя в Америці було ***безпечним***, ***вдалим*** та ***щасливим*** для Вас и членів Вашої родини.